

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ పంచమ కాణ్డే ద్వితీయః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ విష్ణుముఖా వై దేవాశ్చన్దోభిరిమాల్లోకాననపజయ్యమభ్యజయన్
యద్విష్ణక్రమాన్మమతే విష్ణురేవ భూత్వా యజమానశ్చన్దోభిరిమాల్లోకాననపజయ్యమభి
జయతి విష్ణోః క్రమాఃస్యభిమాతిహేత్యాహ గాయత్రీ వై పృథివీ త్రైష్ణుభమన్తరిక్షం జాగతీ
ద్యౌరానుష్టుభీర్దిశశ్చన్దోభిరేవేమాల్లోకాన్యథాపూర్వమభి జయతి ప్రజాపతిరగ్నిమసృజత
సోఽస్మాధ్నిష్ఠః [౧] పరాజైత్తమేతయాఽన్వైదక్రన్తదితి తయా వై సోఽగ్నిః ప్రియం
ధామావారున్త యదేతామన్వాహగ్నేరేవైతయా ప్రియం ధామావ రున్త ఈశ్వరో వా ఏష
పరాఙ్మదహో యో విష్ణుక్రమాన్మమతే చతస్సృభిరా వర్తతే చత్వారి ఛన్దాగ్ంసి ఛన్దాగ్ంసి
ఖలు వా అగ్నిః ప్రియా తనూః ప్రియామేవాస్య తనువమభి [౨] పర్యావర్తతే దక్షిణా
పర్యావర్తతే స్వమేవ వీర్యమను పర్యావర్తతే తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధ ఆత్మనో వీర్యావత్తరోఽథో
ఆదిత్యస్యైవావృతమను పర్యావర్తతే శునః శేపమాజీగర్తిం వరుణోఽగృహ్లాధ్న ఏతాం
వారుణీమపశ్యత్తయా వై స ఆత్మానం వరుణపాశాదముఞ్చద్వరుణో వా ఏతం గృహ్లాతి
య ఉఖాం ప్రతిముఞ్చత ఉదుత్తమం వరుణపాశమస్మదిత్యాహోత్యానమేవైతయా [౩]
వరుణపాశాన్ముఞ్చత్యా త్వాహోర్షమిత్యాహోహ్యేనగ్ం హరతి ధ్రువస్తిష్ఠావిచాచలిరిత్యాహ
ప్రతిష్ఠిత్యై విశస్త్వా సర్వా వాఙ్మన్త్విత్యాహ విశైవైనగ్ం సమర్ధయత్యస్మిన్రాష్ట్రమధి
శ్రయేత్యాహ రాష్ట్రమేవాస్మిన్ప్రవమకర్యం కామయేత రాష్ట్రగ్ స్వాదితి తమ్మనసా
ధ్యాయేద్రాష్ట్రమేవ భవ- [౪] త్యగ్రే బృహన్నుషసామూర్ధ్వో అస్థాదిత్యాహోగ్రమేవైనగ్ం
సమానానాం కరోతి నిర్జగ్మివాన్తమస ఇత్యాహ తమ ఏవాస్మాదప హన్తి జ్యోతిషాగాదిత్యాహ
జ్యోతిరేవాస్మిన్దధాతి చతస్సృభిః సాదయతి చత్వారి ఛన్దాగ్ంసి

ఛన్దోభిరేవాతిచ్ఛన్దసోత్తమయా వర్షమ్ వా ఏష ఛన్దసాం యదతిచ్ఛన్దా వర్షైవైనగ్ం
 సమానానాం కరోతి సద్వతీ [౫] భవతి సత్త్వమేవైనం గమయతి వాఘ్నప్రేణోప తిష్ఠత
 ఏతేన పై వఘ్నప్రీర్భాలన్దనోఽగ్నీః ప్రియం ధామావారున్దాగ్నీరేపైతేన ప్రియం ధామావ రున్ద
 ఏకాదశం భవత్యేకధైవ యజమానే వీర్యం దధాతి స్తోమేన పై దేవా అస్మిలోక
 ఆర్ఘ్నవజ్ఞున్దోభిరముష్మిన్తోమస్యేవ ఖలు వా ఏతద్దూపం యద్వాఘ్నప్రం
 యద్వాఘ్నప్రేణోపతిష్ఠత [౬] ఇమమేవ తేన లోకమభి జయతి
 యద్విష్ణుక్రమాన్మమతేఽముమేవ తైర్లోకమభి జయతి పూర్వేద్యుః ప్ర
 క్రామత్యుత్తరేద్యురుప తిష్ఠతే తస్మాద్యోగేఽన్యాసాం ప్రజానామ్మనః క్షేమేఽన్యాసాం
 తస్మాద్యాయావరః క్షేమ్యస్యేశే తస్మాద్యాయావరః క్షేమ్యమధ్యవస్యతి ముష్టి కరోతి వాచం
 యచ్ఛతి యజ్ఞస్య ధృత్యై||౭||

సృష్టోఽ ౧ భ్యేతయా భవతి సద్వత్సపతిష్ఠతే ద్విచత్వారిగ్ంశచ||5.2.1||

అన్నపతేఽన్నస్య నో దేహిత్యాహోఽగ్నిర్వా అన్నపతిః స ఏవాఽస్మా అన్నం
 ప్రయచ్ఛత్యనమీవస్య శుష్మిణ ఇత్యాహోఽయక్ష్మస్యేతి వాపైతదాహ ప్ర ప్రదాతారం తారిష
 ఊర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పద ఇత్యాహోఽశిషమేవైతామా శాస్త్ర ఉదు త్వా విశ్వే దేవా
 ఇత్యాహ ప్రాణా పై విశ్వే దేవాః [౮] ప్రాణైరేవైనముద్యచ్ఛతేఽగ్నీ భరన్తు చిత్తిభిరిత్యాహ
 యస్మా ఏవైనం చిత్తాయోద్యచ్ఛతే తేనైవైనగ్ం సమర్థయతి చతస్సభిరా సాదయతి
 చత్వారి ఛన్దాగ్ంసి ఛన్దోభిరేవాతిచ్ఛన్దసోత్తమయా వర్షమ్ వా ఏషా ఛన్దసాం
 యదతిచ్ఛన్దా వర్షైవైనగ్ం సమానానాం కరోతి సద్వతీ భవతి సత్త్వమేవైనం గమయతి
 ప్రేదగ్నీ జ్యోతిష్మాన్ [౯] యాహిత్యాహ జ్యోతిరేవాఽస్మిన్దధాతి తనువా వా ఏష హినస్తి
 యగ్ం హినస్తి మా హిగ్ంసీస్తనువా ప్రజా ఇత్యాహ ప్రజాభ్య ఏవైనగ్ం శమయతి రక్షాగ్ం
 సి వా ఏతద్యజ్ఞగ్ం సచస్తే యదన ఉధ్వర్జత్యక్రన్దదిత్యన్వాహ రక్షసామపహత్యా అనసా

వహన్త్యపచితిమేవాఽస్మిన్దధాతి తస్మాదనస్వీ చ రథీ చాఽతిథీనామపచితతమా- [00]
 వపచితిమాన్భవతి య ఏవం వేద సమిధాఽగ్నిం దువస్యతేతి ఘృతానుషిక్తామవసితే
 సమిధమా దధాతి యథాఽతిథయ ఆగతాయస ర్విష్వదాతిథ్యం క్రియతే తాదృగేవ
 తద్గాయత్రియా బ్రాహ్మణస్య గాయత్రో హి బ్రాహ్మణస్త్రిష్టుభా రాజన్యస్య త్రిష్టుభో హి
 రాజన్యోఽపున భస్మ ప్ర వేశయత్యపునోనిర్వా అగ్నిః స్వామేవైనం యోనిం గమయతి
 తిసృభిః ప్ర వేశయతి త్రివృద్వా [00] అగ్నిర్యావాసేవాగ్నిస్తం ప్రతిష్ఠాం గమయతి పరా వా
 ఏషోఽగ్నిం వపతి యోఽపున భస్మ ప్రవేశయతి జ్యోతిష్మతీభ్యామవ దధాతి
 జ్యోతిరేవాఽస్మిన్దధాతి ద్వాభ్యాం ప్రతిష్ఠిత్యై పరా వా ఏష ప్రజాం పశూన్వపతి యోఽపున
 భస్మ ప్రవేశయతి పునరూర్జా సహ రయ్యేతి పునరుదైతి ప్రజామేవ పశూనాత్మన్ధత్తే
 పునస్త్వాఽఽదిత్యా [01] రుద్రా వసవః సమిన్ధతామిత్యాహైతా వా ఏతం దేవతా అగ్నే
 సమైన్ధత తాభిరేవైనగ్ం సమిన్ధే బోధా స బోధీత్యుప తిష్ఠతే బోధయత్యేవైనం
 తస్మాధుస్త్వా ప్రజాః ప్ర బుధ్యన్తే యథాస్థానముప తిష్ఠతే తస్మాద్యథాస్థానం పశవః
 పునరేత్యోప తిష్ఠన్తే||[03]

వై విశ్వే దేవా జ్యోతిష్మనపచితతమా త్రివృద్వా ఆదిత్యా ద్విచత్వారిగ్ంశచ||5.2.2||

యావతీ వై పృథివీ తస్యై యమ ఆధిపత్యం పరీయాయ యో వై యమం
 దేవయజనమస్యా అనిర్యాచ్యాఽగ్నిం చినుతే యమామైనగ్ం స
 చినుతేఽపేతేత్యధ్యవసాయయతి యమమేవ దేవయజనమస్యై నిర్యాచ్యాఽఽత్మనేఽగ్నిం
 చినుత ఇష్వగ్రేణ వా అస్యా అనామృతమిచ్ఛన్తో నాఽవిన్దన్తే దేవా ఏతద్యజురపశ్యన్నపేతేతి
 యదేతేనాఽధ్యవసాయయత్య- [04] నామృత ఏవాఽగ్నిం చినుత ఉద్ధన్తి యదేవాఽస్యా
 అమేధ్యం తదప హన్త్యపోఽవోక్షతి శాన్త్యై సికతా ని వపత్యేతద్వా అగ్నేర్వైశ్వానరస్య
 రూపగ్ం రూపేణైవ వైశ్వానరమవ రున్ధ ఊషాన్ని వపతి పుష్టిర్వా ఏషా ప్రజననం

యదూషాః పుష్ట్యామేవ ప్రజననేకగ్నిం చినుతేకథో సంజ్ఞాన యవ సంజ్ఞానగ్గ్ హ్యేతత్ [౧౫]
పశూనాం యదూషా ద్యావాపుథివీ సహాకస్తాం తే వియతీ అబ్రూతామస్త్యేవ నౌ సహ
యజ్ఞియమితి యదముష్యా యజ్ఞియమాసీత్తదస్యామదధాత్త ఊషా అభవన్ యదస్యా
యజ్ఞియమాసీత్తదముష్యామదధాత్తదదశ్చన్త్రమసి కృష్ణమూషాన్నివపన్నదో
ధ్యాయేద్ద్యావాపుథివ్యోరేవ యజ్ఞియేకగ్నిం చినుతేకయగ్ం సో అగ్నిరితి విశ్వా మిత్రస్య
[౧౬] సూక్తం భవత్యేతేన వై విశ్వామిత్రోక్తగ్నీః ప్రియం ధామాకవాకరున్ధాగ్నీరేపైతేన ప్రియం
ధామాకవ రున్ధే ఛన్దోభిర్వై దేవాః సువర్గలోకమాయశ్చతస్త్రః ప్రాచీరుప దధాతి చత్వారి
ఛన్దాగ్ంసి ఛన్దోభిరేవ తద్యజమానః సువర్గలోకమేతి తేషాగ్ం సువర్గలోకం యతాన్దిశః
సమవ్లియన్త తే ద్వే పురస్తాథ్సమీచీ ఉపాకదధత [౧౭] ద్వే పశ్చాథ్సమీచీ తాభిర్వై తే
దిశోకదృగ్ంహన్ యద్వే పురస్తాథ్సమీచీ ఉపదధాతి ద్వే పశ్చాథ్సమీచీ దిశాం విధృత్యా
అథో పశవో వై ఛన్దాగ్ంసి పశూనేవాకస్మై సమీచో దధాత్యష్టావుప దధాత్యష్టాక్షరా
గాయత్రీ గాయత్రోక్తగ్నిర్యావాకసేవాగ్నిస్తం చినుతేకష్టావుప దధాత్యష్టాక్షరా గాయత్రీ
గాయత్రీ సువర్గలోకమశ్జసా వేద సువర్గస్య లోకస్య [౧౮] ప్రజ్ఞాత్యై త్రయోదశ లోకం
పుణా ఉప దధాత్యేకవిగ్ంశతిః సం పద్యన్తే ప్రతిష్ఠా వా ఏకవిగ్ంశః ప్రతిష్ఠా గార్హపత్య
ఏకవిగ్ంశస్యైవ ప్రతిష్ఠాం గార్హపత్యమను ప్రతి తిష్ఠతి ప్రత్యగ్నిం చిక్వానస్తిష్ఠతి య
ఏవం వేద పశ్చాచితికం చిన్వీత ప్రథమం చిన్వానః పాజ్కై యజ్ఞః పాజ్కైః పశవో
యజ్ఞమేవ పశూనవ రున్ధే త్రిచితికం చిన్వీత ద్వితీయం చిన్వానస్త్రయ ఇమే లోకా ఏష్వేవ
లోకేషు [౧౯] ప్రతి తిష్ఠన్త్యేకచితికం చిన్వీత తృతీయం చిన్వాన ఏకధా వై సువర్గో లోక
ఏకవృత్తైవ సువర్గలోకమేతి పురీషేణాకభ్యాహతి తస్మాన్మాగ్ంసేనాకస్థి ఛన్నన్న దుశ్శర్మా
భవతి య ఏవం వేద పశ్చా చితయో భవన్తి పశ్చాభిః పురీషైరభ్యాహతి దశ సం పద్యన్తే
దశాక్షరా విరాడన్నం విరాడ్విరాజ్యేవాన్నాద్యే ప్రతి తిష్ఠతి||౨౦||

అధ్యవసాయయతి హ్యేతద్విశ్వామిత్రస్యాకదధత ద్వే లోకస్య లోకేషు సప్తచత్వారిగ్ంశచ్చ||5.2.3||

వి॒ వా ఏ॒తౌ ద్వి॒షాతే॑ యశ్చ॑ పు॒రాఽగ్ని॒ర్యశ్శో॒భాయాగ్ం॑ స॒మిత॒మితి॑ చ॒తస్ప॒భిః సం ని॑ వ॒పతి॑
 చ॒త్వారి॑ ఛ॒న్దాగ్ంసి॑ ఛ॒న్దాగ్ంసి॑ ఖ॒లు వా అగ్నిః॑ ప్రి॒యా త॒నూః ప్రి॒యయై॒వైనౌ తను॑వా సగ్ం
 శా॒స్తి స॒మిత॒మిత్యాహ॑ తస్మాద్బ్రహ్మ॒ణా క్ష॒త్రగ్ం స॒మేతి॑ య॒థ్సం న్యు॒ప్య వి హ॑రతి
 తస్మాద్బ్రహ్మ॒ణా క్ష॒త్రం వ్యేత్యృ॑తుభి- [౨౦] ర్వా ఏ॒తం దీ॒క్షయ॑న్తి స॒ ఋతు॑భిరే॒వ వి॒ముచ్యో
 మాతే॑వ పు॒త్రం పృ॒థివీ పురీ॑ష్యమి॒త్యాహర్తు॑భిరే॒వైనం॑ దీ॒క్షయి॑త్వర్తుభిర్వి॒ ముఞ్చ॑తి
 వైశ్వా॒నర్యా శి॒క్యమా దత్తీ॑ స్వ॒దయ॑త్యే॒వైన॑న్నైర్ఋతీః కృ॒ష్ణాస్త్రస్త్ర॑ష్ట॒షప॑క్వా భ॒వన్తి
 నిర్ఋ॑త్యై వా ఏ॒తద్భాగ॑ధే॒యం యత్తు॑షా నిర్ఋ॑త్యై రూ॒పం కృ॒ష్ణగ్ం రూ॒పేణై॑వ
 నిర్ఋ॑తిం నిర॒వద॑యత ఇ॒మాం ది॒శం య॑స్త్వే॒షా [౨౧] పై నిర్ఋ॑త్యై ది॒క్స్వాయా॑మే॒వ
 ది॒శి నిర్ఋ॑తిం నిర॒వద॑యతే స్వ॒కృత॑ ఇ॒రిణ ఉ॑ప దధాతి పు॒దరే॑ వైత॒ద్వై నిర్ఋ॑త్యా
 ఆ॒యత॑నగ్ం స్వ ఏ॒వాఽయ॑తనే నిర్ఋ॑తిం నిర॒వద॑యతే శి॒క్యమ॒భ్యుప దధా॑తి నైర్ఋతో
 పై పా॒శః సాక్షా॑దే॒వైనం॑ నిర్ఋ॑తిపాశాన్ముఞ్చ॒తి తి॒స్ర ఉ॑ప దధాతి త్రే॒ధావి॑హితో పై పు॒రుషో॑
 యా॒వాసే॑వ పు॒రుష॑స్తస్మాన్నిర్ఋ॑తిమ॒వ య॑జతే పరా॒చీరు॑ప [౨౩] దధాతి
 పరా॒చీమే॒వాఽస్మాన్నిర్ఋ॑తిం పు॒ ణుద॑తేఽప్రతీక్ష॒మా య॑న్తి నిర్ఋ॑త్యా అ॒న్తర్హి॑త్యై
 మార్జ॑యిత్వో॒ప తి॒ష్ఠన్తి మే॒ధ్యత్వా॒య గా॑ర్హ॒పత్య॑ము॒ప తి॒ష్ఠన్తి నిర్ఋ॑తిలో॒క ఏ॒వ చ॒రిత్వా
 పూ॒తా దే॒వలో॒కము॑పా॒వర్త॑న్త ఏ॒కయా॑ప తి॒ష్ఠన్త ఏ॒కధై॑వ య॒జమా॑సే వీ॒ర్యం దధ॑తి ని॒వేశ॑నః
 స॒ఙ్గమ॑నో వసూ॒నామి॒త్యాహ ప్ర॒జా పై ప॒శవో॑ వసు ప్ర॒జయై॒వైనం॑ పశు॒భిః సమ॑ర్థయన్తి॥[౨౪]
 ఋతు॑భిరే॒షా పరా॒చీరు॑పాఽష్టాచ॒త్వారిగ్ంశ॑చ॥5.2.4॥

పు॒రుష॑మాత్రే॒ణ వి మి॑మీతే॒ యజ్ఞే॑న పై పు॒రుషః సం॑మితో య॒జ్ఞప॑రు॒వైవైనం॑ వి మి॑మీతే
 యా॒వాన్పు॑రుష ఊర్ధ్వ॒బాహు॑స్తా॒వాన్భవ॑త్యే॒తావ॑ద్వై పు॒రుషే వీ॒ర్యం వీ॒ర్యేణై॒వైనం॑ వి మి॑మీతే
 పక్షీ॑ భ॒వతి న హ్య॑పక్షః పతి॒తుమర్హ॑త్యరత్ని॒నా పక్షౌ ద్రా॑ఘి॒యాగ్ంసౌ

భవతస్తస్మాత్ప్రక్షప్తవయాగ్ంసి వయాగ్ంసి వ్యామమాత్రై పక్షౌ చ పుచ్ఛం చ
 భవత్యేతావద్వై పురుషే వీర్యం [౧౫] వీర్యసంమితో వేణునా వి మిమీత ఆగ్నేయో వై వేణుః
 సయానిత్వాయ యజుషా యునక్తి యజుషా కృషతి వ్యావృత్త్యై షడ్గవేన కృషతి షడ్వా
 ఋతవ ఋతుభిరేవైనం కృషతి యద్వాదశగవేన సంవత్సరేణైవేయం వా
 అగ్నిరతిదాహోదబిభేత్తైతద్ద్వగుణమపశ్యత్కృష్టం చాకృష్టం చ తతో వా ఇమాం
 కనాత్యదహద్యత్కృష్టం చాకృష్టం చ [౧౬] భవత్యస్యా అనతిదాహోయ ద్విగుణం త్వా
 అగ్నిముద్యన్తుమర్హతీత్యాహుర్యత్కృష్టం చాకృష్టం చ భవత్యగ్నేరుద్యత్యా ఏతావన్తో వై
 పశవో ద్విపాదశ్చ చతుష్పాదశ్చ తాన్ యత్ప్రాచ ఉధ్నజేద్రుద్రాయాపి దధ్యాద్యద్దక్షిణా
 పితృభ్యో ని ధువేద్యత్ప్రతీచో రక్షాగ్ంసి హన్యురుదీచ ఉధ్నజత్యేషా వై
 దేవమనుష్యాణాగ్ం శాంతా దిక్ [౧౭] తామేవైనాననూధ్నజత్యథో ఖల్విమాం
 దిశముధ్నజత్యసౌ వా ఆదిత్యః ప్రాణః ప్రాణమేవైనాననూధ్నజతి దక్షిణా పర్యావర్తన్తే
 స్వమేవ వీర్యమను పర్యావర్తన్తే తస్మాద్దక్షిణోఽర్థ ఆత్మనో వీర్యావత్తరోఽథో
 ఆదిత్యస్యైవాకృతమను పర్యావర్తన్తే తస్మాత్పరాశ్చః పశవో వి తిష్ఠన్తే ప్రత్యశ్చ ఆ
 వర్తన్తే తిస్త్రస్త్రస్త్రః సీతాః [౧౮] కృషతి త్రివృతమేవ యజ్ఞముఖే వి యాతయత్యోషధీర్వపతి
 బ్రహ్మణాకృన్నమవ రున్ధేర్కేర్కశ్చీయతే చతుర్దశభిర్వపతి సప్త గ్రామ్యా ఓషధయః
 సప్తాకరణ్యా ఉభయీషామవరుద్ధ్యా అన్నస్యాన్నస్య వపత్యన్నస్యాన్నస్యాకవరుద్ధ్యై కృష్ణే
 వపతి కృష్ణే హ్యోషధయః ప్రతితిష్ఠన్త్యనుసీతం వపతి ప్రజాత్యై ద్వాదశసు సీతాసు వపతి
 ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరేణైవాకస్మా అన్నం పచతి యదగ్నిచి- [౧౯]
 దనవరుద్ధస్యాకశ్చీయాదవరుద్ధేన వ్యుధ్యేత యే వనస్పతీనాం ఫలగ్రహయన్తానిధ్యేకపి
 ప్రోక్షేదనవరుద్ధస్యాకవరుద్ధ్యై దిగ్భ్యో లోషాన్ధమస్యతి దిశామేవ వీర్యమవరుద్ధ్య దిశాం
 వీర్యేకగ్నిం చినుతే యం ద్విష్యాద్యత్త స స్యాత్తస్యై దిశో లోష్ఠమా
 హరేదిషమూర్జమహమిత ఆ దద ఇతీషమేవోర్జం తస్యై దిశోకవ రున్ధే క్షోధుకో భవతి

య॒స్తస్యా॑ం ది॒శి భ॑వ॒త్యుత్త॑రవేది॒ముప॑ వప॒త్యుత్త॑రవే॒ద్యాగ్ హ్యగ్ని॑శ్చీ॒యతే॑ఽథో ప॒శవో॑ వా
ఉ॒త్తర॑వేదిః ప॒శూసే॑వా॒వ రు॒న్ధేఽథో॑ య॒జ్ఞప॑రుషో॒ఽనన్త॑రిత్యై॒||[30]

చ భ॑వత్యే॒తావద్వై పు॑రుషే వీ॒ర్యం॑ య॒త్యృష్టం॑ చా॒కృష్టం॑ చ ది॒శీతా॑ అగ్ని చిద॒వ ప॑శ్శవిగ్ంశతిశ్చ॑||5.2.5||

అగ్ని॑ త॒వ శ్ర॑వో వ॒య ఇ॒తి సి॒కతా॑ ని వ॒పత్యే॑తద్వా అగ్ని॑ర్వై॒శ్వాన॑రస్య సూ॒క్తగ్ం సూ॒క్తేనై॒వ
పై॒శ్వాన॑రమ॒వ రు॒న్ధే ష॒డభి॑ర్ని వ॒పతి॑ ష॒డవా॑ ఋ॒తవః॑ సం॒వధ్స॑రః సం॒వధ్స॑రో॒ఽగ్నిర్వై॒శ్వాన॑రః
సాక్షా॑దే॒వ పై॒శ్వాన॑రమ॒వ రు॒న్ధే స॒ముద్రం॑ పై నా॒మైత॑చ్ఛ॒న్దః స॒ముద్ర॑మను ప్ర॒జాః ప్ర
జా॒యస్తే॑ యదే॒తేన॑ సి॒కతా॑ ని వ॒పతి॑ ప్ర॒జానాం॑ ప్ర॒జన॑నాయేన్తో [30] వృ॒త్రాయ॑ వ॒జ్రం
ప్రా॒హర॑థ్స త్రే॒ధా వ్య॑భ॒వధ్స్సృ॒తీయగ్ం॑ ర॒థస్సృ॒తీయం॑ యూ॒పస్సృ॒తీయం॑ యే॒ఽన్తః
శ॒రా అశీ॑ర్యన్త తాః శ॒ర్కరా॑ అభ॒వన్త॑చ్ఛ॒ర్కరా॑ణాగ్ం శ॒ర్కర॑త్వం వ॒జ్రో వై శ॒ర్కరాః
ప॒శుర॑గ్నిర్యచ్ఛ॒ర్కరా॑భిరగ్నిం పరి॒మి॒నోతి॑ వజ్రే॒ణైవా॑స్మై ప॒శూన్ప॑రి గృ॒హ్ణాతి॑ తస్మా॒ద్వజ్రే॑ణ
ప॒శవః॑ పరిగృ॒హీతా॑స్తస్మా॒థ్నేయా॑నస్థే॒యసో॑ నోప హ॒రతే॑ త్రి॒సప్తా॑భిః ప॒శుకా॑మస్య [31] పరి
మి॒నుయా॑థ్సప్త పై శీ॒ర్షణ్యాః॑ ప్రా॒ణాః ప్రా॒ణాః ప॒శవః॑ ప్రా॒ణైరే॒వాస్మై॑ ప॒శూన॑వ రు॒న్ధే
త్రి॒ణవా॑భిర్భ్రాతృ॒వ్యవత॑స్త్రివృ॒తమే॒వ వ॒జ్రగ్ం॑ సంభృ॒త్య భ్రాతృ॑వ్యాయ ప్ర హ॒రతి॑ స్పృ॒త్యా
అపరి॒మితా॑భిః పరి మి॒నుయా॑దపరిమి॒తస్యా॑వరుద్ధే॒యం కా॒మయే॑తా॒పశుః
స్యాది॒త్యపరి॒మిత్య॑ తస్య శ॒ర్కరాః॑ సి॒కతా॑ వ్యూ॒హేద॑పరిగృ॒హీత ఏ॒వాస్య॑ వి॒షూచీ॑నగ్ం రే॒తః
ప॒రా సి॑శ్చాత్యప॒శురే॒వ భ॑వతి [32] యం కా॒మయే॑త ప॒శుమా॑న్థాన్యది॒తి పరి॒మిత్య॑ తస్య
శ॒ర్కరాః॑ సి॒కతా॑ వ్యూ॒హేత్ప॑రిగృ॒హీత ఏ॒వాస్మై॑ సమీ॒చీనగ్ం॑ రే॒తః సి॑శ్చాతి ప॒శుమా॑సే॒వ
భ॑వతి సౌ॒మ్యా వ్యూ॑హతి సో॒మో వై రేతో॑ధా రే॒త ఏ॒వ తద్ద॑ధాతి గాయ॒త్రియా॑ బ్రా॒హ్మణ॑స్య
గా॒యత్రో హి బ్రా॒హ్మణ॑స్త్రిష్ట॒భా రా॒జన్య॑స్య త్రిష్ట॒భో హి రా॒జన్యః॑ శం॒యుం
బా॒ర్హస్ప॑త్యమ్మే॒ధో నోపా॑నమథ్సో॒ఽగ్నిం ప్రా॑విశ- [33] థ్సో॒ఽగ్నిః కృ॑ష్ణో రూ॒పం
కృ॒త్వోదా॑యత సో॒ఽశ్వం ప్రా॑విశథ్సో॒ఽశ్వస్యా॑వాన్తరశ॒పోభ॑వద్యదశ్వ॒మాక్ర॑మయతి య

ఏ॒వ మే॒ధోఽశ్వం॑ ప్రా॒విశ॑త్తమే॒వావ॑ రు॒న్ధే ప్ర॒జాప॑తి॒నాఽగ్నిశ్చే॑త॒వ్య ఇ॒త్యాహః॑ ప్రా॒జాప॑త్యోఽశ్వో
 యద॑శ్వమాక్ర॒మయ॑తి ప్ర॒జాప॑తినై॒వాఽగ్నిం చి॑నుతే పు॒ష్కర॑పర్ణ॒ముప॑ దధాతి యోని॒ర్వా
 అగ్నిః పు॒ష్కర॑పర్ణగ్ం స॒యోనిమే॒వాఽగ్నిం చి॑నుతేఽపాం పు॒ష్కమ॑సీత్యుప దధాత్యపాం వా
 ఏతత్పు॒ష్కం యత్పు॒ష్కర॑పర్ణగ్ం రూ॒పేణై॒వైనదు॑ప దధాతి॥[37]

ఇ॒న్యః ప॒శుకా॑మ॒స్య భ॑వత్యవిశ॒ధ్యయోని॑ విగ్ంశతిశ్చ॥5.2.6॥

బ్ర॒హ్మ జ॒జ్ఞాన॑మితి రు॒క్మము॑ప దధాతి బ్ర॒హ్మము॑ఖా వై ప్ర॒జాప॑తిః ప్ర॒జా అ॒సృజ॑త
 బ్ర॒హ్మము॑ఖా ఏ॒వ తత్ప్ర॒జా య॑జమా॒నః సృ॑జతే బ్ర॒హ్మ జ॒జ్ఞాన॑మి॒త్యాహ॑ తస్మాద్బ్రా॒హ్మణో
 ము॒ఖ్యో ము॒ఖ్యో భ॑వతి య ఏ॒వం వేద॑ బ్ర॒హ్మవా॑ది॒నో వద॑న్తి న పృ॒థి॒వ్యాన్నా॑న్తరిక్షే న
 ది॒వ్యగ్నిశ్చే॑త॒వ్య ఇతి॑ యత్పు॒థి॒వ్యాం చి॑న్వీత పృ॒థి॒వీగ్ం శు॒చా॑ర్ప॒యేన్నోష॑ధ॒యో న
 వన॑స్పత॒యః [3౬] ప్ర జా॒యేరన్ యద॑న్తరిక్షే చిన్వీతా॑న్తరిక్షగ్ం శు॒చా॑ర్ప॒యేన్న
 వయా॑గ్ంసి ప్ర జా॒యేరన్ యద్ది॒వి చి॑న్వీత ది॒వగ్ం శు॒చా॑ర్ప॒యేన్న ప॑ర్జన్యో
 వర్షే॒ద్దుక్మ॑ముప దధాత్యమృతం వై హిర॑ణ్యమమృత ఏ॒వాఽగ్నిం చి॑నుతే ప్ర॒జాత్యై
 హిర॑ణ్మయం పురు॒షము॑ప దధాతి య॑జమా॒నలోక॑స్య విధృ॒త్యై యది॑ష్టకాయా
 ఆత్మ॑ణ్ణమనూపదధ్యాత్పశూ॒నాం చ॑ య॑జమా॒నస్య చ॑ ప్రా॒ణమ॑పి దధ్యాద్దక్షి॒ణతః [3౭]
 ప్రా॒ణము॑ప దధాతి దా॒ధార॑ య॑జమా॒నలోకం॑ న పశూ॒నాం చ॑ య॑జమా॒నస్య చ॑
 ప్రా॒ణమ॑పి దధాత్యథో ఖల్వి॒ష్టకాయా॑ ఆత్మ॑ణ్ణమనూప దధాతి ప్రా॒ణానా॑ముధ్స్పై॒త్యై
 ద్రు॒పశ్చస్క॑స్కన్దే॒త్యభి॑ మృ॒శతి॑ హోత్రాస్సే॒వైనం॑ ప్రతి ప్లాప॒యతి॑ స్తు॒చావు॑ప దధాత్యా॒జ్యస్య
 పూ॒ర్ణాం కా॑ర్ష్మర్యమ॒యీం దధ్నుః॑ పూ॒ర్ణామౌదు॑మ్బరీమి॒యం వై
 కా॑ర్ష్మర్యమ॒య్యసా॑వౌదుమ్బరీమే ఏ॒వోప॑ ధత్తే [3౮] తూ॒ష్టిము॑ప దధాతి న హీమే
 య॑జ॒షాఽఽపు॒మర్హ॑తి దక్షి॒ణాం కా॑ర్ష్మర్యమ॒యీము॒త్తరా॑మౌదుమ్బరీం తస్మాద్సా
 అసా॑వుత్తరాఽఽజ్యస్య పూ॒ర్ణాజ్కా॑ర్ష్మర్యమ॒యీం వజ్రో॑ వా ఆ॒జ్యం వజ్రః॑ కా॑ర్ష్మర్యో

వజ్రేణైవ యజ్ఞస్య దక్షిణతో రక్షాగ్స్యప హన్తి దధ్నుః పూర్ణామౌదుమ్బరీం పశవో వై
 దధ్యార్గుదుమ్బరః పశుష్వేవోర్జం దధాతి పూర్ణే ఉప దధాతి పూర్ణే ఏవైన [3౯]
 మముష్మేలోక ఉప తిష్ఠేతే విరాజ్యగ్నిశ్చేతవ్య ఇత్యాహుః స్తుగైవీ రాడ్యధున్మచావుప
 దధాతి విరాజ్యేవాగ్నిం చినుతే యజ్ఞముఖేయజ్ఞముఖే వై క్రియమాణే యజ్ఞగ్ం
 రక్షాగ్ంసి జిఘాగ్ంసన్తి యజ్ఞముఖగ్ం రుక్మో యద్రుక్మం వ్యాఘారయతి యజ్ఞముఖాదేవ
 రక్షాగ్స్యప హన్తి పశుభిర్వ్యాఘారయతి పాజ్కో యజ్ఞో యావాసేవ
 యజ్ఞస్తస్మాద్రక్షాగ్స్యప హన్త్యక్షయా వ్యాఘారయతి తస్మాదక్షయా పశవోఽజ్గని ప్ర
 హరన్తి ప్రతిష్ఠితైః || [౪౦]

వనస్పతయో దక్షిణతో ధత్త ఏనం తస్మాదక్షయా పశు చ || 5.2.7 ||

స్వయమాతృణ్ణాముప దధాతీయం వై స్వయమాతృణ్ణోమేమామేవోప ధత్తేఽశ్వముప
 ఘ్రాపయతి ప్రాణమేవాఽస్యాం దధాత్యథో ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః ప్రజాపతివైవాగ్నిం
 చినుతే ప్రథమేష్టకోపధీయమానా పశూనాం చ యజమానస్య చ ప్రాణమపి దధాతి
 స్వయమాతృణ్ణా భవతి ప్రాణానాముధ్నుష్వ్యా అథో సువర్గస్య లోకస్యాఽనుఖ్యాత్యా
 అగ్నావగ్నిశ్చేతవ్య ఇత్యాహురేష వా [౪౦] అగ్నిర్వైశ్వానరో యద్బ్రాహ్మణస్తస్మై
 ప్రథమామిష్టకాం యజుష్కృతాం ప్ర యచ్ఛేత్తాం బ్రాహ్మణశ్చోపదధ్యాతామగ్నావేవ తదగ్నిం
 చినుత ఈశ్వరో వా ఏష ఆర్తిమార్తోర్యోఽవిద్వానిష్టకాముపదధాతి త్రీన్వరాన్దధ్యాత్తయో వై
 ప్రాణాః ప్రాణానాగ్ స్తుత్యై ద్వావేవ దేయౌ ద్వౌ హి ప్రాణావేక ఏవ దేయ ఏకో హి ప్రాణః
 పశు- [౪౨] ర్వా ఏష యదగ్నిర్న ఖలు వై పశవ ఆయవసే రమన్తే దూర్వేష్టకాముప
 దధాతి పశూనాం ధృత్యై ద్వాభ్యాం ప్రతిష్ఠిత్యై కాణ్డాత్కాణ్డాత్ప్రరోహన్తీత్యాహ
 కాణ్డేనకాణ్డేన హ్యేషా ప్రతితిష్ఠత్యేవా నో దూర్వే ప్ర తను సహస్రేణ శతేన చేత్యాహ
 సాహస్రః ప్రజాపతిః ప్రజాపతేరాప్త్యై దేవలక్ష్మం వై త్ర్యాలిఖితా తాముత్తరలక్ష్మణం దేవా

ఉపాదధతాధరలక్షాణమసురా యం [౪౩] కామయేత వసీయాన్ధన్యదిత్యత్తరలక్షాణం
 తస్యోప దధ్యాద్వసీయానేవ భవతి యం కామయేత పాపీయాన్ధన్యదిత్యధరలక్షాణం
 తస్యోప దధ్యాదసురయోనిమేపైనమను పరా భావయతి పాపీయాన్భవతి త్ర్యాలిఖితా
 భవతీమే వై లోకాస్త్ర్యాలిఖితైభ్య ఏవ లోకేభ్యో భ్రాతృవ్యమంతరేత్యజ్గిరసః సువర్గలోకం
 యతః పురోడాశః కూర్మో భూత్వాను ప్రాసర్ప- [౪౪] ద్యత్కూర్మముపదధాతి యథా
 క్షేత్రవిదశ్జనా నయత్యేవమేపైనం కూర్మః సువర్గలోకమశ్జనా నయతి మేధో వా ఏష
 పశూనాం యత్కూర్మో యత్కూర్మముపదధాతి స్వమేవ మేధం పశ్యంతః పశవ ఉప తిష్ఠంతే
 శ్మశానం వా ఏతత్క్రియతే యన్ప్రతానాం పశూనాగ్ం శీర్షాణ్యుపధీయంతే యజ్జీవంతం
 కూర్మముపదధాతి తేనాశ్మశానచిద్వాస్తవ్యో వా ఏష యత్- [౪౫] కూర్మో మధు వాతా
 ఋతాయత ఇతి దధ్నా మధుమిశ్రేణాభ్యనక్తి స్వదయత్యేవైనం గ్రామ్యం వా ఏతదన్తం
 యద్దధ్యారణ్యమ్మధు యద్దధ్నా మధుమిశ్రేణాభ్యనక్త్యభయస్యావరుధ్యై మహీ ద్యౌః
 పృథివీ చ న ఇత్యాహోభ్యామేపైనముభయతః పరి గృహ్ణతి ప్రాశ్చముప దధాతి
 సువర్గస్య లోకస్య సమప్త్యై పురస్తాత్ప్రత్యశ్చముప దధాతి తస్మాత్- [౪౬]
 పురస్తాత్ప్రత్యశ్చః పశవో మేధముప తిష్ఠంతే యో వా అపనాభిమగ్నిం చినుతే
 యజమానస్య నాభిమను ప్ర విశతి స ఏనమీశ్వరో హిగ్ంసితోరులూఖలముప దధాత్యేషా
 వా అగ్నిర్నాభిః సనాభిమేవాగ్నిం చినుతే హిగ్ంసాయా జాదుమ్బరమ్భవత్యూర్గావ
 ఉదుమ్బర ఊర్జమేవావ రున్ధే మధ్యత ఉప దధాతి మధ్యత ఏవాస్మా ఊర్జం దధాతి
 తస్మాన్మధ్యత ఊర్జా భుజ్జత ఇయద్భవతి ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సంమితమవ
 హన్త్యన్నమేవాకర్వైష్ణవ్యర్చోప దధాతి విష్ణుర్వై యజ్ఞో వైష్ణవా వనస్పతయో యజ్ఞ ఏవ
 యజ్ఞం ప్రతి ష్టాపయతి||[౪౭]

ఏష వై పశుర్యమసర్పదేష యత్తస్మాత్తస్మాద్భవ్యవిగ్ంశతిశ్చ||5.2.8||

ఏ॒షాం వా ఏ॒తల్లో॒కానాం జ్యోతిః సమ్భు॑తం యదు॒ఖా యదు॒ఖాముపద॑ధాత్యేభ్య ఏ॒వ
 లోకే॑భ్యో జ్యోతి॒రవ రు॒న్ధే మధ్య॑త ఉప దధాతి మధ్య॑త ఏ॒వాఽస్మై జ్యోతి॑ర్దధాతి
 తస్మా॑న్మధ్యతో జ్యోతి॒రుపాఽఽస్మహే సి॒కతా॑భిః పూ॒రయ॑త్యేతద్వా అగ్నే॒ర్వైశ్వాన॑రస్య
 రూపగ్ం రూపే॒ణైవ వైశ్వాన॑రమవ రు॒న్ధే యం కామయే॑త క్షోధు॒కః స్యాది॑త్యూనాం తస్యోప
 [౪౮] దధ్యాత్క్షోధు॒క ఏ॒వ భవ॑తి యం కామయే॑తానుపదస్యదన్నమద్యాదితి పూర్ణాం
 తస్యోప దధ్యాదనుపదస్యదే॒వాఽన్న॑మత్తి సహస్రం వై పు॒తి పు॒రుషః పశూ॑నాం యచ్ఛతి
 సహస్రమస్యే పశవో మధ్యే పు॒రుషశీ॑ర్షముప దధాతి సవీ॒ర్యత్వా॑యోఖాయామపి దధాతి
 పు॒తిష్ఠామే॑వైనద్గమయతి వృ॒ధం వా ఏ॒తత్ప్రాణై॑రమే॒ధ్యం యత్పు॑రుషశీ॑ర్షమమృ॒తం
 ఖలు వై ప్రా॒ణా [౪౯] అమృ॑తగ్ం హి॒రణ్యం ప్రా॒ణేషు హి॒రణ్యశ॑ల్కాన్ప్రత్యస్యతి
 పు॒తిష్ఠామే॑వైనద్గమయిత్వా ప్రా॒ణైః సమ॑ర్థయతి దధ్నా మధుమిశ్రేణ పూ॒రయ॑తి
 మధవ్యోఽసానీ॒తి శృ॒తాత॑జ్యేన మే॒ధ్యత్వా॑య గ్రా॒మ్యం వా ఏ॒తదన్నం
 యద్దధ్యా॑రణ్యమ్మధు యద్దధ్నా మధుమిశ్రేణ పూ॒రయ॑త్యుభయస్యాఽవరుద్ధై
 పశుశీ॑ర్షషాణ్యుప దధాతి పశవో వై పశుశీ॑ర్షషాణి పశూనే॒వాఽవ రు॒న్ధే యం
 కామయే॑తానుపశుః స్యాదితి [౫౦] వి॒షూచీ॑నాని తస్యోప దధ్యాద్వి॒షూచ
 ఏ॒వాఽస్మాత్ప్రశూ॑న్దధాత్యపశురే॒వ భవ॑తి యం కామయే॑త పశుమాన్ధాన్యాదితి సమీ॒చీనా॑ని
 తస్యోప దధ్యాథ్సమీ॒చ ఏ॒వాఽస్మై పశూ॑న్దధాతి పశుమానే॒వ భవ॑తి
 పు॒రస్తా॑త్ప్రతీచీనమశ్వస్యోప దధాతి పశ్చాత్ప్రాచీనమృషభస్యానుపశవో వా అస్యే గోఅశ్వేభ్యః
 పశవో గోఅశ్వానే॒వాఽస్మై సమీ॑చో దధాత్యేతావన్తో వై పశవో [౫౧] ద్విపాదశ్చ చతుష్పాదశ్చ
 తాన్వా ఏ॒తదగ్నో పు దధాతి యత్పశుశీ॑ర్షషాణ్యుపదధాత్యముమారణ్యమను తే
 దిశామీ॒త్యాహ గ్రా॒మ్యేభ్య ఏ॒వ పశు॑భ్య ఆర॒ణ్యాన్ప్రశూ॑జ్ఞచమనూథ్సృజతి
 తస్మాథ్సమావత్ప్రశూనాం ప్రజాయమానానామారణ్యాః పశవః కనీ॒యాగ్ంసః శు॒చా
 హ్యతాః సర్పశీ॑ర్షముప దధాతి యైవ సర్పే త్విషిస్తామే॒వాఽవ రు॒న్ధే [౫౨] యథ్సమీ॒చీనం

పశుశీర్షైరుప దధ్యాద్గ్రామ్యాన్పశూన్దగ్ంశుకాః స్వర్ధ్యద్విషూచీనమారణ్యాన్ యజురేవ
వదేదవ తాం త్విషిగ్ం రున్ధే యా సర్పే న గ్రామ్యాన్పశూన్ హినస్తి నాఽరణ్యానథో
ఖిలూపథేయమేవ యదుపదధాతి తేన తాం త్విషిమవ రున్ధే యా సర్పే యద్యజుర్వదతి
తేన శాన్తమ్॥[౫౩]

ఊనాన్తస్యోప ప్రాణాః స్వాదితి వై పశవో రున్ధే చతుశ్చత్వారిగ్ం శచ్య॥5.2.9॥

పశుర్వా ఏష యదగ్నిర్వోనిః ఖిలు వా ఏషా పశోర్వి క్రియతే యత్ప్రాచీనమైష్టకాద్యజుః
క్రియతే రేతోఽపస్యా అపస్యా ఉప దధాతి యోనాపేవ రేతో దధాతి పశ్చోప దధాతి
పాజ్మః పశవః పశూనేవాఽస్మై ప్ర జనయతి పశ్చ దక్షిణతో వజ్రో వా అపస్యా వజ్రేణైవ
యజ్ఞస్య దక్షిణతో రక్షాగ్స్యప హన్తి పశ్చ పశ్చాత్ [౫౪] ప్రాచీరుప దధాతి పశ్చాద్వై
ప్రాచీనగ్ం రేతో ధీయతే పశ్చాదేవాఽస్మై ప్రాచీనగ్ం రేతో దధాతి పశ్చ
పురస్తాత్ప్రతీచీరుప దధాతి పశ్చ పశ్చాత్ప్రాచీస్తస్మాత్ప్రాచీనగ్ం రేతో ధీయతే ప్రతీచీః ప్రజా
జాయన్తే పశ్చోత్తరతశ్చన్దస్యాః పశవో వై చన్దస్యాః పశూనేవ
ప్రజాతాన్ధన్వమాయతనమభి పర్యూహత ఇయం వా అగ్నేరతిదాహోదబిభేత్సైతా [౫౫]
అపస్యా అపశ్యత్తా ఉపాఽధత్త తతో వా ఇమాం నాఽత్యదహద్యదపస్యా ఉపదధాత్యస్యా
అనతిదాహోయోవాచ హేయమదదిథ్న బ్రహ్మణాఽన్నం యస్యైతా ఉపధీయాన్తే య ఉ
వైనా ఏవం వేదదితి ప్రాణభృత ఉప దధాతి రేతస్యేవ ప్రాణాన్దధాతి
తస్మాద్వదన్ప్రాణన్పశ్యజ్ఞున్పశురాజ్యతేఽయం పురో [౫౬] భువ ఇతి పురస్తాదుప
దధాతి ప్రాణమేవైతాభిర్దాధారాఽయం దక్షిణా విశ్వకర్మేతి దక్షిణతో మన
ఏవైతాభిర్దాధారాఽయం పశ్చాద్విశ్వవ్యచా ఇతి
పశ్చాచ్ఛక్షురేవైతాభిర్దాధారేదముత్తరాధున్పరిత్యుత్తరతః శ్రోత్రమేవైతాభిర్దాధారేయముపరి
మతిరిత్యుపరిష్టాద్వాచమేవైతాభిర్దాధార దశదశోప దధాతి సవీర్యత్వాయాఽక్షయో- [౫౭]

ప దధాతి తస్మాదక్షయా పశవోఽఙ్గాని ప్ర హరన్తి ప్రతిష్ఠిత్యే యాః ప్రాచీస్తాభిర్వసిష్ఠ
 ఆర్ధోద్యా దక్షిణా తాభిర్భరద్వాజో యాః ప్రతీచీస్తాభిర్విశ్వామిత్రో యా
 ఉదీచీస్తాభిర్జమదగ్నిర్యా ఊర్ధ్వాస్తాభిర్విశ్వకర్మా య ఏవమేతాసామృద్ధిం వేదర్థోత్యేవ
 య ఆసామేవం బన్ధతాం వేద బన్ధమాన్భవతి య ఆసామేవం క్లుప్తం వేద కల్పతే- [౫౦]
 క్లష్టే య ఆసామేవమాయతనం వేదాకాయతనవాన్భవతి య ఆసామేవం ప్రతిష్ఠాం వేద
 ప్రత్యేవ తిష్ఠతి ప్రాణభృత ఉపధాయ సంయత ఉప దధాతి ప్రాణానేవాకస్మిన్ధిత్యా
 సంయద్భిః సం యచ్ఛతి తథ్సంయతాగ్ం సంయత్త్వమథో ప్రాణ ఏవాకపానం దధాతి
 తస్మాత్ప్రాణాపానౌ సం చరతో విషూచీరుప దధాతి తస్మాద్విష్వశ్చౌ ప్రాణాపానౌ యద్వా
 అగ్నేరసంయత- [౫౧] మసువర్గ్యమస్య తథ్సువర్గ్యోఽగ్నిర్యథ్సంయత ఉప దధాతి
 సమేవైనం యచ్ఛతి సువర్గ్యమేవాకకస్త్ర్యవిర్వయః కృతమయానామిత్యాహ
 వయోభిరేవాకయానవ రున్ధేకయైర్వయాగ్ంసి సర్వతో వాయుమతీర్భవన్తి తస్మాదయగ్ం
 సర్వతః పవతే||[౫౦]

పశ్చాదేతాః పురోక్షయా కల్పతేకసంయతం పశ్చత్రిగ్ంశచ||5.2.10||

గాయత్రీ త్రిష్టుబ్జగత్యనుష్టుప్తజ్కాయ సహ బృహత్యష్టిహా కకుభ్సాచీభిః శిమ్యన్తు త్వా||
 ద్విపదా యా చతుష్పదా త్రిపదా యా చ షట్పదా సచ్ఛన్దా యా చ విచ్ఛన్దాః సూచీభిః
 శిమ్యన్తు త్వా|| మహానామ్నీ రేవతయో విశ్వా ఆశాః ప్రసూవరీః మేఘ్యా విద్యుతో వాచః
 సూచీభిః శిమ్యన్తు త్వా|| రజతా హరిణీః సీసా యుజో యుజ్యస్తే కర్మభిః అశ్వస్య
 వాజినస్త్వచి సూచీభిః శిమ్యన్తు త్వా|| నారీ- [౫౧] స్తే పత్నయో లోమ వి చిన్వన్తు
 మనీషయా దేవానాం పత్నీర్దిశః సూచీభిః శిమ్యన్తు త్వా|| కువిదజ్గ యవమన్తో యవం
 చిద్యథా దాన్త్యనుపూర్వం వియూయా ఇహేహైషాం కృణుత భోజనాని యే బర్హిషో
 నమోవృక్తిం న జగ్ముః||[౫౨]

నారీస్త్రీగ్ం శచ్య||5.2.11||

కస్తా చ్యతి కస్తా వి శాస్తీ కస్తీ గాత్రాణి శిమ్యతి క ఉ తే శమితా కవిః॥ ఋతవస్త
ఋతుధా పరుః శమితారో వి శాసతు సంవధ్సరస్య ధాయసా శిమీభిః శిమ్యన్తు త్వా॥
దైవ్యా అధ్వర్యవస్తా చ్యన్తు వి చ శాసతు గాత్రాణి పర్వశస్తీ శిమాః కృణ్వన్తు
శిమ్యన్తః॥ అర్ధమాసాః పరూగ్ంషి తే మాసాశ్చ్యన్తు శిమ్యన్తః॥ అహోరాత్రాణి మరుతో
విలిష్టగ్ం [౬౩] సూదయన్తు తే॥ పృథివీ తేఽన్తరిక్షేణ వాయుశ్చిద్రం భిషజ్యతు ద్యౌస్తే
నక్షత్రైః సహ రూపం కృణోతు సాధుయా॥ శం తే పరేభ్యో గాత్రేభ్యః శమస్తవరేభ్యః॥
శమస్థభ్యో మజ్జభ్యః శము తే తనువే భువత్||[౬౪]

విలిష్టం త్రిగ్ంశచ్య||5.2.12||

విష్ణుముఖా అన్నపతే యావతీ వి వై పురుషమాత్రేణాగ్నే తవ శ్రవో వయో బ్రహ్మ జజ్ఞానగ్ స్వయమాతుణ్ణామేషాం వై
పశుర్గాయత్రీ కస్తా ద్వాదశ||12||

విష్ణుముఖా అపచితిమాన్ వి వా ఏతావగ్నే తవ స్వయమాత్మణ్ణాం విఘాచీనాని గాయత్రీ చతుష్షష్ఠిః||౬౪||

విష్ణుముఖా స్తనువే భువత్||

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి పంచమ కాణ్డే ద్వితీయః ప్రశ్నః॥